

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

*Серія «Науковці МНУ імені В.О. Сухомлинського:
історіографія персоналій»*

Випуск.2

Юрій Олександрович Грицай

біобібліографічний покажчик

Миколаїв – 2018

УДК 016 : 378
ББК 91.9 : 74.48 (4УКР)
Ю 64

Упорядник:

Гордей С.С., завідувач інформаційно-бібліографічного відділу
Наукової бібліотеки МНУ імені В.О. Сухомлинського

Науковий редактор:

Мельникова Н.Є., директор Наукової бібліотеки МНУ
імені В.О. Сухомлинського

Технічний редактор:

Кафтан Н.В., бібліотекар Наукової бібліотеки МНУ імені
В.О. Сухомлинського

Ю-64 Юрій Олександрович Грицай : біобібліографічний покажчик / Наукова бібліотека МНУ імені В.О. Сухомлинського ; упоряд. С.С. Гордей. Миколаїв, 2018. – 50с. – (Серія «Науковці МНУ імені В.О. Сухомлинського : історіографія персоналій»; вип. 2)

У біобібліографічному покажчику із серії «Науковці МНУ імені В.О. Сухомлинського : історіографія персоналій» представлено науковий доробок кандидата педагогічних наук, професора Юрія Олександровича Грицая. Бібліографія наукових праць включає в себе монографії, навчально-методичні посібники, підручники, програми, статті вміщені в наукових збірниках, матеріали наукових конференцій, а також публікації про наукову й громадську діяльність Ю.О. Грицая.

Покажчик адресовано педагогічним та науково-педагогічним працівникам, студентам та всім, хто цікавиться питанням педагогічної науки та освіти.

На пошану пам'яті
Юрія Олександровича Гриця

**«Педагог чем-то похож на снайпера.
Он тоже прицельно уничтожает зло,
которое живёт в обществе...
При этом, как и снайперу,
ему нельзя ошибаться»**

Ю.О. Грицай

Зміст

Від упорядника	6
Життєвий та творчий шлях Юрія Олександровича Гриця	8
Основні дати життя та діяльності	10
Відзнаки та нагороди.....	12
Розділ 1. Педагог, науковець, людина : штрихи до портрету.....	13
1.1 Талановитий педагог і мудрий наставник (І.В. Казанжи).....	13
1.2 Последний проєкт ветерана (О.П. Хаєцький).....	15
Розділ 2. Систематизований бібліографічний покажчик праць Ю.О. Гриця (за різновидами публікацій).....	18
Розділ 3. Література про Ю.О. Гриця, його творчий, педагогічний і науковий доробок.....	29
Додаток 1. Витяги із публікацій в періодичній пресі, присв'ячені Ю.О. Грицяю.....	32
Додаток 2. Життєпис у світлинах.....	39
Додаток 3. Участь Ю.О. Гриця в міжнародних, всеукраїнських і обласних конференціях, семінарах, круглих столах.....	42
Абетковий покажчик назв праць Ю.О. Гриця.....	44
Предметний покажчик.....	48

Від упорядника

Наукова бібліотека Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського продовжує серію науково-інформаційних видань біобібліографії «Науковці МНУ імені В.О. Сухомлинського: історіографія персоналій». Другий випуск видання ми присв'ячуємо світлій пам'яті кандидата педагогічних наук професора Юрія Олександровича Грицяя.

У покажчику представлено науковий доробок та літературу про життєвий шлях, науково-педагогічну та громадську діяльність вченого. Матеріали покажчика розкривають постать Юрія Олександровича як науковця, педагога, організатора науки й освіти, людини, що пройшла горнило Великої Вітчизняної війни і в мирному житті завжди була на передньому краї.

Відкриває бібліографічне видання вступна стаття «Життєвий та творчий шлях Юрія Олександровича Грицяя», яка містить біографічну довідку та знайомить читача з науково-педагогічною та громадською діяльністю вченого.

Творчу біографію продовжує перелік основних дат життя і діяльності, які подано в прямій хронології. Після зазначеного року йде короткий запис основної події.

Основний матеріал видання структуровано за розділами:

Розділ 1. «Педагог, науковець, людина : штрихи до портрету» містить статті, підготовлені колегами Юрія Олександровича, науковцями університету імені В.О. Сухомлинського, що розкривають та доповнюють біографію вченого.

В розділі 2. «Систематизований бібліографічний покажчик праць Ю.О. Грицяя (за різновидами публікацій)» представлено бібліографічні описи друкованих праць Ю.О. Грицяя, написаних ним як одноосібно так і у співавторстві. Структуровано розділ за наступними різновидами публікацій (змістовними рубриками) :

- монографії;
- підручники, навчальні посібники;
- навчальні програми, методичні рекомендації;
- статті в наукових виданнях, публікації в періодичній пресі;
- матеріали конференцій;
- окремо видані праці;
- видання за науковою редакцією Ю.О. Грицяя.

Розділ 3. «Література про Ю.О. Грицяя, його творчий, педагогічний і науковий доробок», містить матеріали в яких відображена його науково-педагогічна та громадська діяльність.

Хронологічні рамки забібліографованих матеріалів : 1952-2017 рр.

У покажчику використано суцільну нумерацію бібліографічних записів. Видання українською і російською мовами подано в порядку зведеного українсько-російського алфавіту. У межах розділів документи розміщено за алфавітом авторів та назв праць.

Бібліографічний опис і скорочення слів здійснено відповідно до чинних в Україні стандартів, зокрема, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, ДСТУ 3582:2013

Анотування документів здійснюється лише в окремих випадках, наприклад, якщо назва не розкриває змісту.

Для зручного й ефективного користування посібником розроблено допоміжний апарат, який представлено :

- статтею від упорядника;
- алфавітним покажчиком назв праць Ю.О. Грицяя;
- предметним покажчиком;
- схемою згрупування (зміст).

Додатки покажчика становлять :

- участь Ю.О. Грицяя у міжнародних і всеукраїнських, обласних конференціях, семінарах, круглих столах;
- витяги із публікацій в періодичній пресі, присвячені Ю.О. Грицяю);
- життєпис у світлинах.

При підготовці покажчика було використано фонди Наукової бібліотеки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського, особистий архів Юрія Олександровича Грицяя.

Покажчик адресовано науково-педагогічним працівникам, педагогам, студентам й усім, хто цікавиться питанням педагогіки вищої школи, теорії освіти та виховання.

Життєвий та творчий шлях Юрія Олександровича Грицаця

Юрій Олександрович Грицай народився 3 серпня 1925 р. в м. Сальск Ростовської області (Росія). У 1943 році був призваний до лав Радянської Армії, служив спочатку в військовому духовому оркестрі, потім снайпером, йшов дорогами війни в складі 83-ї бригади морської піхоти. Боеве хрещення отримав на «Малій Землі» (Новоросійськ). Із сотні бійців роти в живих тоді залишилось тільки четверо. Саме за участь в обороні Новоросійська 18-річного Юрія Олександровича нагородили орденом «Червоної Зірки» та медаллю «За відвагу». Далі було навчання в Ленінградському військово-політичному училищі ім. Ф. Енгельса, закінчив його Юрій Грицай за 6 місяців, отримавши звання молодшого лейтенанта, і знову на фронт. Був учасником боїв за визволення України (Києво-Житомирський напрям) та країн Європи (Болгарії, Угорщини, Югославії, Австрії).

Після завершення війни Ю.О. Грицай служив в Одеському суворівському училищі і паралельно навчався на історичному факультеті Одеського державного університету імені Іллі Мечникова, після закінчення якого, попав за розподілом в м. Миколаїв, місто, яке стало для нього другою Батьківщиною.

Педагогічний шлях Юрія Олександровича розпочався з миколаївських шкіл. Як правило, його направляли очолювати нові школи, де треба було створювати нові колективи, спланувати нові організаційні форми виховної роботи. В 1953 році Ю. Грицаця призначають директором середньої школи № 38, згодом першої в місті школи-інтернат №1, та середньої школи №10, яка брала участь в педагогічному експерименті шкіл з продовженим днем навчання. За час роботи Юрія Олександровича в трьох школах міста, він дав путівку в життя більш п'яти тисячам своїм вихованцям. За цю роботу Ю.О. Грицаця, було нагороджено орденом «Знак пошани»

Протягом 1972-1974 рр. з успіхом керував міським відділом народної освіти міста Миколаєва. Упродовж педагогічної діяльності проявив себе як здібний організатор і керівник, який не тільки добре знав систему народної освіти, але й любив справу, якій служив. Головне в його стилі керівництва – опора на педагогічний колектив, громадськість. Юрій Олександрович вмів й чітко розподіляв роботу відповідно до досвіду, здібностей та можливостей кожного співробітника і при цьому завжди перевіряв якість виконання своїх доручень. Опора на науку, постійний пошук і мислення приносили бажані результати. Основні віхи організаційно-педагогічної та наукової діяльності молодого керівника-дослідника: організація виробничої праці школярів, проблемне навчання, кабінетна система викладання, проблеми сімейного виховання. Так склалася своя педагогічна система виховання, яка сформувалась в дисертацію, яку Ю.О. Грицай захистив в 1974 році («Спільна робота школи і сім'ї з трудового виховання підлітків»).

З 1974 року розпочався новий етап в педагогічній біографії Юрія Олександровича Грицаця. Його обирають за конкурсом старшим викладачем кафедри педагогіки, згодом деканом факультету фізичного виховання Миколаївського державного педагогічного інституту. Через три роки він

організовує новий факультет – педагогіки і методики початкового навчання, а в 1982 році стає проректором з навчально-виховної роботи інституту. В 1984 році Грицай Ю.О. обирають завідувачем кафедри педагогіки й психології.

Педагогічний талант, вміння відчувати, впроваджувати в практику інновації – ці якості, помножені на виняткову працьовитість та вимогливість до себе, допомогли талановитому вченому заснувати єдину в своєму напрямі снайперську цільову педагогіку, адресовану кожній молодій людині, складові якої – виховання нової зміни вчителів, які володіють якостями наставників ХХІ століття: мужністю, креативністю, внутрішньою самодисципліною, мають нестандартний підхід до рішення наукових, педагогічних проблем, широту мислення, сміливість в прийнятті рішень.

А ще Юрій Олександрович – дослідник і популяризатор спадщини Василя Сухомлинського. Вагомий внесок у сухомлиністику внесли його праці, зокрема монографії «Василь Сухомлинський про формування здоров'язберігаючого освітнього процесу», «Василь Сухомлинський: діалог із сучасністю», в яких аналізуються педагогічний спадок видатного вченого та подальший розвиток його ідей в сучасному освітньому просторі. Грицай Ю.О. один із активних учасників традиційних щорічних Всеукраїнських читань, присвячених творчості Василя Сухомлинського, що проводяться з 1994 року, і один із організаторів таких читань в Миколаївському національному університеті.

За ратні подвиги та трудові досягнення Юрій Олександрович нагороджений п'ятьма орденами і 25 медалями. Всі ці заслужені почесні, ніяк не заслонили в ньому людських якостей. Людина з великим серцем, він із турботою ставився до колег, учнів, друзів та знайомих. Не було й жодної миті, коли б Юрій Олександрович не дослуховувався до тих проблем з якими до нього зверталися.

З 1995 року і до останніх днів життя Грицай Ю.О. очолював первинну ветеранську організацію Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Його головними пріоритетами в роботі стали піклування про ветеранів війни і труда, військово-патріотичне виховання студентів.

Талановитий організатор, відданий своєму покликанню та неймовірно працелюбний, Юрій Олександрович виховав не одне покоління молоді, ставши взірцем патріотизму та мужності, високої професійної майстерності.

Помер Ю.О. Грицай 22 листопада 2017 р.

Основні дати життя і діяльності

1925 3 серпня	народився в м. Сальск Ростовської області
1943-1953	служба в лавах Радянської Армії
1947-1952	навчання в Одеському державному університеті (спеціальність історія)
1953-1954	завуч середньої школи №26 м. Миколаєва
1954-1956	директор середньої школи № 38 м. Миколаєва
1955,1957,1961, 1965,1974, 1975	обирався депутатом Миколаївської міської ради, Центрального, Заводського районних рад депутатів
1956-1964	директор школи-інтернату №1 м. Миколаєва
1962	делегат Першого українського з'їзду вчителів
1964-1972	директор школи № 10 м. Миколаєва
1972—1974	завідуючий міським відділом народної освіти м. Миколаєва
1974	захист кандидатської дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук
1974-1975	старший викладач кафедри педагогіки і психології МДП
1975-1978	декан факультету фізичного виховання
1979-1981	декан факультету педагогіки і методики початкового навчання
1981-1984	проректор з навчальної роботи
1984- 2010	завідувач кафедри педагогіки і педагогічної психології
1984	присвоєно вчене звання «доцент» по кафедрі педагогіки і психології
1993	присвоєно вчене звання «професор» по кафедрі педагогіки і психології
1995-2017	голова ради ветеранів МНУ імені В.О. Сухомлинського

2010-2017	професор кафедри ТМФВ та здоров'я людини МНУ імені В.О. Сухомлинського
2017 22 листопада	помер і похований в місті Миколаєві

Відзнаки та нагороди

1943	Нагороджений орденом «Червоної зірки»
	Нагороджений медаллю «За відвагу»
1945	Нагороджений орденом «Червоної зірки»
1961	Нагороджений орденом «Знак пошани»
1963	Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник народної освіти УРСР»
1985	Нагороджений орденом «Вітчизняної війни II ступеня»
2000	Нагороджений орденом «Богдана Хмельницького IV ступеню»
2006	Нагороджений нагрудним знаком «Василь Сухомлинський»
2012	Присвоєно звання «Почесний громадянин міста Миколаєва»
2013	Нагороджений нагрудним знаком «За наукові та освітні досягнення» Відзначений Почесною грамотою Міністерства освіти України
2015	Нагороджений Почесною відзнакою «За заслуги перед містом Миколаєвом» Відзнака ОБУ «Почесний ветеран України» Нагороджений Пам'ятним знаком «70-років Перемоги»

Розділ 1. Педагог, науковець, людина : штрихи до портрету

Талановитий педагог і мудрий наставник

У вересні 1978 року був створений факультет підготовки вчителів початкових класів, який очолив кандидат педагогічних наук, доцент Грицай Юрій Олександрович.

Ця подія стала яскравою значущою віхою в моєму житті. Доля подарувала мені можливість спілкування, спільної діяльності з видатним організатором, талановитим керівником, блискучим лектором, справжньою Людиною.

З приходом Юрія Олександровича на факультет студентське життя стало змістовним і цікавим, встановилися істинно партнерські стосунки між викладачами та студентами. До вирішення найсерйозніших питань долучали студентський актив, в окремих ситуаціях надавали право самостійно приймати рішення.

«Вчитися без трійок!» – цей девіз запропонував Юрій Олександрович, і студенти почали його реалізовувати, створили навчальні комісії, центри допомоги тим, хто відстає. Спортивні змагання охоплювали всіх членів факультетського колективу, трудові десанти мали реальні результати (посадка дерев, прибирання будівельних майданчиків, допомога радгоспам у збиранні врожаю).

Огляди художньої самодіяльності – справа всього факультету: у зведеному хорі – всі студенти і викладачі, а попереду – декан. Юрій Олександрович усі проблеми вирішував оперативно, ніколи не відгороджувався, не посилався на зайнятість.

А яку насолоду і інтерес викликали його лекції та практичні заняття з педагогіки! Педагогічний талант і акторська майстерність не залишали байдужими нікого, кожен запис в конспекті – чіткий орієнтир у проблемі, яку вивчали.

У перші роки роботи на кафедрі педагогіки і методики початкового навчання мала честь працювати асистентом Юрія Олександровича. Мудрі поради наставника пронесла через усі роки роботи на посаді викладача.

Грицай Ю.О. – автор змістовних навчальних посібників, підручників з педагогіки, які займають гідне місце в бібліотеці університету. Пишаюся тим, що багато книг Юрій Олександрович подарував мені особисто з теплими побажаннями та коментарями.

Вічні повага та вдячність мудрому наставнику, талановитому педагогу і Людині з великої літери.

Казанжи І.В.

кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри « Початкової освіти»

Последний проект ветерана.

О Юрии Александровиче Грицае писать в прошлом времени нелегко. Еще не улеглась горечь утраты, связанная с его уходом. Замечательный педагог, вдумчивый ученый, мужественный защитник Отечества, человек несгибаемой воли, оптимизма и неумной созидательной энергии... Таким навсегда останется Юрий Александрович в памяти коллег, учеников, всех, кто знал его. К их кругу посчастливилось приобщиться и мне. Особенно тесно мы общались и сотрудничали в последние годы его жизни в составе возглавляемого им на протяжении нескольких десятилетий Совета ветеранов Николаевского национального университета имени В.А. Сухомлинского.

В 2015 году ветерану исполнилось 90 лет, он был полон энергии и планов, отдавал много сил преподавательской и общественной работе. В рабочем блокноте Юрия Александровича, который теперь уже стал экспонатом университетского музея, есть такая запись: «Мне уже 90 и я думаю о том, что надо посвятить оставшееся время (сколько Бог отведет) очень нужным людям вещам». Бог отвел Юрию Александровичу еще два года ... Большую часть этого времени он посвятил разработке и реализации, как оказалось, последнего своего проекта – создание Музея боевой славы.

В начале 2016 года Ю.А.Грицай в очередной раз посетил музей истории университета и написал в книге отзывов: «Огромное спасибо за собранный, систематизированный материал по истории нашего родного университета... Пожелание: надо шире отразить участие преподавателей, сотрудников и студентов университета в годы Великой Отечественной войны. И сделать это можно в комнате ветеранской организации. Пусть это будет единый музей... Удачи! Добра! Счастья!»

Как было не откликнуться на такую инициативу ветерана, которая нашла активную поддержку ректората! Для ее воплощения в жизнь Юрий Александрович сумел объединить всех неравнодушных к увековечению памяти ветеранов университета. Он лично разработал общий эскиз музея, участвовал в

подборе и компановке материалов, подготовке и оформлении экспозиции. Вскоре состоялось торжественное открытие Музея боевой славы (филиала музея истории университета), в котором отражено участие преподавателей, сотрудников и студентов в защите Отечества со времени основания учебного заведения в 1913 году до наших дней. Отдельные стенды посвящены деятельности ветеранской организации, военно-патриотическому воспитанию, волонтерам университета. Особое впечатление на участников торжеств произвела первая экскурсия, которую провел сам Юрий Александрович – участник боев на Малой Земле, освобождения Украины и стран Европы от фашистов, кавалер многих боевых орденов и медалей.

Параллельно с созданием Музея боевой славы по инициативе и под руководством Ю.А. Грицая Совет ветеранов и авторский коллектив работали над написанием «Книги памяти» университета. Первый ее выпуск (2016 г.) содержал 30 биографических очерков об участниках боевых действий – защитниках Отчизны, бойцах трудового фронта, которые уже ушли из жизни, но оставили яркий след в истории университета. Красной нитью проводилась мысль о том, что положительный пример жизни и деятельности ветеранов может и должен использоваться как основа воспитания современной молодежи в духе лучших национальных традиций.

Второй выпуск «Книги памяти» (2017 г.) был посвящен 100-летию со дня рождения В.А. Сухомлинского, имя которого носит университет. Сборник открывает очерк Ю.А. Грицая. «В.А. Сухомлинский – участник боевых действий Великой Отечественной войны». Это была последняя прижизненная публикация Юрия Александровича.

Презентация книги состоялась в день празднования освобождения Украины от немецких оккупантов 28 октября 2017 года. Присутствующие на торжествах знали о резко ухудшившемся состоянии здоровья ветерана и сомневались, что он сможет присутствовать на мероприятии. И когда в зал вошел Юрий Александрович, поддерживаемый студентами Кафедры военной подготовки, все замерли, а потом долго стоя аплодировали мужественному

ветерану. Он нашел еще силы для выступления и напутствовал коллектив добрыми словами...

После ухода из жизни Ю.А. Грица 22 ноября 2017 года его родные передали в музей университета много его личных вещей, документов и книг. Это дало возможность оформить отдельную экспозицию, посвященную его памяти. Ученый совет Николаевского национального университета имени В.А. Сухомлинского своим решением от 19 декабря 2017 года постановил: «Присвоить аудитории боевой славы университета имя участника боевых действий, Почетного ветерана Украины, Почетного гражданина Николаева, профессора Грица Юрия Александровича».

А.П. Хаецкий
керівник Музею історії університету,
член Ради ветеранів МНУ імені В.О. Сухомлинського.

Розділ 2. Систематизований бібліографічний покажчик праць Ю.О. Грицая (за різновидами публікацій)

Монографії

- 1.** В ім'я життя : монографія / Ю.О. Грицай, В.Д. Будак, А.М. Бахтін, і інш. – Миколаїв : Іліон, 2010. – 156с.
- 2.** В.О. Сухомлинський: діалог із сучасністю : монографія. – Миколаїв : Іліон, 2009. – 183с.
- 3.** В.О. Сухомлинський про формування здоров'язберігаючого освітнього процесу : монографія. – Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2013. – 172с.

Підручники. Навчальні посібники

- 4.** Використання здоров'язберігаючих технологій в навчальній діяльності школярів : навч. посібник. – Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2012. – 181с.
- 5.** Девіантна поведінка дітей і підлітків : навч. посібник. – Миколаїв, 2009. – 212с.
- 6.** Екологія людини та навколишнього середовища : навч. посібник. – Миколаїв : МНУ, 2010. – 18с.
- 7.** Загальні основи педагогіки : курс лекцій і семінарські заняття : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – Миколаїв : МДУ, 2006. – 204с.
- 8.** Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посібник для студентів магістратури. – Миколаїв : Іліон, 2014. – 412с.
- 9.** Народна мудрість вчить, як на світі жити : навчально-методичний посібник з народознавства / за ред. Ю.О. Грицая, Я.І. Журецького. – Миколаїв : МФ НАУКМА, 1998. – 102с.
- 10.** Общие основы педагогики : курс лекций. / Ю.А. Грицай., Р.В., Кулиш, Г.П. Лисица, Е.Н. Пехота. – Николаев : НГПИ, 1992. – 101с.

11. Освіта. Школа. Вчитель : Вступ до спеціальності : курс лекцій. – Миколаїв : МДПУ, 2000. – 221с.
12. Педагогіка. : курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 564с.
13. Педагогічні основи здоров'язберігаючого навчального процесу школярів : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Ю.О. Грицай, С.В. Бірюк, О.М. Литвиненко. – Миколаїв : Іліон, 2015. – 215с.
14. Питання школознавства: курс лекцій / Ю.О. Грицай, Я.І. Журецький. – Миколаїв, 1995. – 171с.
15. Питання школознавства: курс лекцій. / Ю.О. Грицай, Я.І. Журецький. – Миколаїв : МДП, 1997. – 168с.
16. Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання : навч. посібник для студ. магістратури. – Миколаїв : Іліон, 2014. – 282с.
17. Теоретичні та методичні основи шкільного виховання у педагогічному процесі : курс лекцій. – Миколаїв, 1994. – 170 с.
18. Теорія навчання (дидактика) : курс лекцій і семінарські заняття : навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – Миколаїв : Іліон, 2007. – 207с.
19. Теорія та практика управління сучасною школою : посібник для студ. вищ. педагог. закладів освіти, викладачів та практичних працівників / Ю.О. Грицай, Я.І. Журецький. – Миколаїв : МДПУ, 2002. – 256с.
20. Теорія і методика виховання : курс лекцій : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2005. – 238с.
21. Теорія та практика управління сучасною школою : навч.- метод. посібник для студ. вищ. педагог. закладів освіти, викладачів та практичних працівників / Ю.О. Грицай, Я.І. Журецький. – Миколаїв : МДПУ, 2001. – 264с.

Навчальні програми. Методичні рекомендації

22. В помощь первокурснику : методические рекомендации / Ю.А. Грицай, В.К. Майборода., М.А. Вейт. – Николаев, 1980.
23. Классному руководителю о работе с родителями : методические рекомендации. – Николаев, 1982. – 96с.
24. Контроль на факультете и кафедре: инструктивно-методические материалы для деканов и заведующих кафедрами НГПИ. – Николаев, 1982. – 39с.
25. Курсовая работа по педагогике : методические рекомендации студентам педагогических институтов. – Николаев, 1992. – 49с.
26. Курсова робота з педагогіки : методичні рекомендації студентам / Ю.О. Грицай, Я.І. Журецький, О.В. Хмизова. – Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2007. – 40с.
27. Методика воспитательной работы : методические рекомендации к лекциям, практическим занятиям, индивидуальной самостоятельной работе дневной и заочной форм обучения / сост. Ю.А. Грицай. – Николаев : НГПИ им. В.Г. Белинского, 1990. – 111с.
28. Методические рекомендации и указания студентам-заочникам по выполнению контрольных работ курса педагогики. – Николаев : НГПИ, 1988. – 24с.
29. Методические рекомендации к практическим занятиям факультатива «Будущий учитель» (Четвертый год обучения) / Ю.А. Грицай, В.И. Шахненко, В.И. Квитковская. – Николаев : НГПИ, 1986. – 30с.
30. Методические рекомендации по учебно-воспитательной работе / И.И. Федьков, Ю.А. Грицай – Николаев : НГПИ, 1987. – 54с.
31. Методические рекомендации студентам по изучению курса «Введение в педагогику» / Ю.А. Грицай, В.К. Майборода, Р.Г. Пилькеш, 1975. – 18с.
32. Нравственное просвещение школьников : методические рекомендации по подготовке и проведению этических бесед, читательских конференций и диспутов. / Ю.А. Грицай, М.А. Раппопорт. – Николаев, 1981. – 77с.

33. Основы педагогического мастерства : Тематические планы и программы спецкурса / сост. В.Ф. Байдак, Ю.А. Грицай, А.И. Киктенко. – Николаев : НГПИ, 1988. – 50с.
34. Памятка студенту Николаевского государственного педагогического института им. В.Г. Белинского / В.Д. Будак, Ю.А. Грицай, Ю.Ф. Байдак. – Николаев : НГПИ, 1982 – 49с.
35. Педагогическая практика студентов в пионерских лагерях.(инструктивно-методические и практические материалы студенту-практиканту) / Ю.А. Грицай, А.В. Билюк, В.П. Ткач. – Николаев, 1983. – 49с.
36. Педагогическая практика студентов предвыпускных и выпускных курсов Николаевского педагогического института им В.Г. Белинского : методические рекомендации /сост. И.И. Федыков, Ю.А. Грицай – Николаев, 1987. – 64с.
37. Педагогічна практика студентів : програма та методичні вказівки. / Ю.О. Грицай, Л.В. Старовойт, Н.В. Стельмах. – Миколаїв, 1999. – 116с.
38. Педагогическая практика студентов факультета физического воспитания. Спец. №2115. Начальное военное обучение и физическое воспитание / Л.П. Сергиенко, А.А. Морозов, Ю.А. Грицай. – Баку : АПИ, 1987. – 29с.
39. Программа и методические рекомендации по организации педагогической практики студентов 2 курсов. / Ю.А. Грицай, Я.В. Васильев, В.И. Поплужный, А.И. Киктенко. – Николаев, 1991. – 51с.
40. Программы лабораторно-практических занятий по курсу «Дидактика» для студентов педагогического факультета. Николаев, 1983. – 10с.
41. Рекомендації студентам по самостійному вивченню тем з педагогіки та основ педагогічної майстерності, які виносяться на позааудиторний час./ Ю.О. Грицай, Н.В. Стельмах. – Миколаїв : МДУ, 2004. – 70с.
42. Труд по самообслуживанию учащихся в школе и семье : методические рекомендации. – Николаев, 1986. – 71с.

43. Учебный труд школьников : методические рекомендации / Ю.А. Грицай, М.А. Раппопорт. – Николаев, 1980. – 57с.
44. Школа, семья, труд : методические рекомендации по вопросам трудового воспитания учащихся на примерах опыта работы коллективов школ г. Николаева и области. – Николаев, 1990. – 67с.
45. Шляхи адаптації першокурсників до студентського колективу : пам'ятка студента Миколаївського державного університету / В.Д. Будак, Ю.О. Грицай. – Миколаїв : МДПУ, 2000. – 20с.

Статті в наукових виданнях. Публікації в періодичній пресі.

46. Актуальні питання дальшого розвитку шкіл нового типу / Ю.О. Грицай, М. Руденко, Ф. Тимошенко // Радянська школа. – 1962. – С. 61-64.
47. Батьківські комітети – організатори громадськості в вихованні учнів // Радянська школа. – 1973. – №10. – С. 78-83.
48. Взаємодія сім'ї і школи в контексті педагогічних ідей Василя Олександровича Сухомлинського // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки.: зб. наук. праць / Миколаївський державний університет. – Миколаїв, 2004. – Вип. 8. – С. 134-138.
49. Використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в системі загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2004. – Вип. 5.
50. Воспитательное значение сельскохозяйственного труда учащихся // Биология в школе. – 1973. – №4. – С. 74-78.
51. Вопросы воспитательной работы // З досвіду роботи шкіл-інтернатів. – К.: Радянська школа, 1952. – С. 74-89.
52. Впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчальну сферу вищих навчальних закладів // Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського Сер. : Педагогічні науки : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет. – Миколаїв, 2017. – №2(57). – С. 155-159.

53. Деякі питання виховної роботи // З досвіду роботи шкіл-інтернатів : зб. статей. – Київ : Радянська школа, 1957. – С. 84.
54. Деякі питання дошкільної корекційної педагогіки // Науковий вісник Миколаївського державного університету. Сер. : Педагогічні науки. Спецвипуск : зб. наук. праць. / Миколаївський державний університет. – Миколаїв, 2008. – Т. 2 : Проблеми передшкільної освіти в сучасних умовах. – С. 76-81.
55. До питання про взаємовідносини вихователя і вихованців школи-інтернату // Загальноосвітні школи-інтернати в сучасній Україні. – Миколаїв, 2002. – С. 42-49.
56. Екологія людини та навколишнього середовища у працях В.О. Сухомлинського // X Міжнародні Новорічні біологічні читання : зб. наук. праць. – Миколаїв, 2010. – Вип. 10. – С. 48-50.
57. З досвіду керівництва навчально-виховною роботою в школі – інтернаті // Радянська школа. – 1961. – №8. – С. 161-164.
58. З історії розвитку кафедр педагогіки та психології / Ю.О. Грицай, Я.В. Васильєв // Миколаївський державний університет : Історичний нарис 1913-2003. – К., 2003. – С. 49-53.
59. Ідеї батьківської педагогіки в творчому доробку В.О. Сухомлинського // Вересень. – Миколаїв, 2004. – № 3-4 (29-30). – С. 183-189.
60. Лекція у ВНЗ очима студентів, вимоги до неї // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В.О. Сухомлинського : зб. наук. праць. – Миколаїв, 2003. – Вип. 5. – С. 149-159.
61. МДУ і Сухомлинський // Наукові записки кафедри педагогіки. – Миколаїв, 2003. – Вип. 4. – С. 18-24.
62. Народна педагогіка і виховання молоді // Збірник наук.-педагог. праць кафедри педагогіки, присвячений 80-річчю МДП. – Миколаїв, 1993. – С. 60-66.
63. Наука, майстерність, мистецтво управління (з погляду В.О. Сухомлинського) // Наукові записки кафедри. – 2008. – Вип.7. – С. 7-13.

64. Научитесь работать и уважать труд // Школа-интернат. – 1963. – №3. – С. 33-35.
65. О формировании навыков самообслуживания : Из опыта совместной работы школы с продленным днем и родителей учащихся // Народное образование. – 1976. – №3. – С. 64-66.
66. Педагогіка спілкування у спадщині В.О. Сухомлинського // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки : зб. наук. праць. / Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2014. – Вип. 1.47. – С. 66-69.
67. Педагогічний аналіз – основа наукового управління школою // Наукові записки кафедри педагогіки. – Миколаїв, 1999. – Вип. 11. – С. 18-36.
68. Питання адаптації випускників педагогічного вузу // Науковий вісник МДПУ. Сер. : Педагогічні науки / Миколаївський державний педагогічний університет. – Миколаїв, 2000. – Вип. 3. Т.1. – С. 111-116.
69. Питання інтенсифікації учбового процесу // Система і методика викладання педагогічних дисциплін у вузі : навчально-методичний посібник для викладачів та студентів вузу. – Миколаїв, 1998. – С.10-18.
70. Питання організації роботи педагогічних колективів // Перші кроки в роботі шкіл-інтернатів. – К.: , 1957. – С. 3-9.
71. Питання фізичного розвитку школярів в педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського // Наукові записки кафедри. – 2008. – Вип.7. – С. 14-18.
72. Подолання девіантної поведінки школярів спільними зусиллями школи і сім'ї // Таврійський вісник освіти. – Херсон, 2008. – № 1(21). – С. 136-141.
73. Подолання та попередження педагогічної труднощі школярів // Наукові записки кафедри педагогіки. – Миколаїв, 2003. – Вип. 4. – С. 24-30.

74. «Працюю в школі, до краю завантажений». Листи В.О. Сухомлинського до Миколаївського педінституту // Відкритий урок. – 2003. – №9. – 4 листопада.
75. Про проблему важких школярів та умови роботи з ними // Наукові записки кафедри педагогіки. – Миколаїв, 2001. – Вип. 3 – С. 17-24.
76. Про колегу // YIERE! CREARE! YINCERE! Жити! Творити! Перемагати! : до 60-річчя ректора Миколаївського державного університету ім. В.О. Сухомлинського В.Д. Будака / упоряд. Л.В. Старовойт, І.В. Середа. – Миколаїв, МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2007. – С. 155-157.
77. Про сучасні принципи виховання / М. Поручиков, Ю.О. Грицай // Проблеми гуманізації навчально-виховного процесу : збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Миколаїв, 2009. – Випуск 2. – С. 90-93.
78. Проблеми організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах з урахуванням технологій здоров'язбережування / Ю. Грицай, С. Бірюк // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки : зб. наук. праць / Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2016. – №2(53). – С. 56-58
79. Результаты и проблемы (О совершенствовании подготовки учащихся к труду в школах г. Николаева) / В.Ф. Байдак, Ю.А. Грицай // Народное образование. – 1987. – №11. – С. 68-71.
80. Родительский комитет в школе // Воспитание школьников. – 1973. – №6. – С. 42-44.
81. Руководство учебно-воспитательной работой школы-интернат // З досвіду роботи шкіл-інтернатів. – К. : Рад. школа, 1961. – С. 61-64.
82. Сельскохозяйственный труд школьников // Воспитание школьников. – 1977. – №4. – С. 35-37.
83. Сельскохозяйственный труд городских школьников // Народное образование. – 1977. – №4. – 26-29.
84. Сельскохозяйственный труд подростков // Народное образование. – 1973. – №9. – С. 68-71.

85. Сім'я – першооснова виховної системи В.О. Сухомлинського // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2006. – Вип. 6. – С. 8-18.
86. Спільними зусиллями // Радянська школа. – 1975. – №7. – С. 58-60.
87. В.О. Сухомлинський: єдність сім'ї і школи – запорука ефективного навчання // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки : зб. наук. праць./ Миколаївський державний університет. – Миколаїв, 2005. – Вип. 10. Т. 2. – С. 15-21.
88. В.О.Сухомлинський – учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни / Ю.О. Грицай // Книга пам'яті / за ред.В.Д. Будака (голова) Грицай Ю.О., Василенко С.М. і інш. – Миколаїв, 2017. – Ч.2.– С. 4-5.
89. В.О. Сухомлинський про роль учителя у формуванні відповідальності школярів в умовах свободи вибору // зб. наук. праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. Сер. : Педагогічні науки. / Полтавський педагогічний університет ім. В.Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 5(44) – С. 255-260.
90. Техническое творчество школьников // Воспитание школьников. – 1975. – №5. – С. 57-59.
91. Трудовая подготовка школьников в свете требований рынка // Зб. наук.-методич. праць кафедри педагогіки, присвячений 80-річчю МДПШ. – Миколаїв, 1993. – С. 6-11.
92. У навчально-виховному закладі нового типу. Миколаївська школа-інтернат // Радянська освіта. – 1957. – 16 марта.
93. Учебный труд школьников // Народное образование. – 1975. – №3. – С. 45-48.
94. Фізичне виховання школярів та його направленість на формування здорового способу життя у педагогічному доробку В.О. Сухомлинського / Ю.О. Грицай, С.В. Бірюк // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Сер.: Педагогічні науки : зб. наук. праць. / Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2015. – № 1 (48). – С. 86-92.

95. Школьные традиции и перспективы // Светлый дом. – К.: Рад. школа, 1961. – С. 61-64.

Матеріали конференцій

96. З біографії факультету // Матеріали науково-практичної конференції присв'яченої 40-річчю факультету фізичної культури. – Миколаїв, 1997. – С. 7-9.
97. До питання про оцінювання вузівської лекції // Проблеми дидактики вищої школи : зб. матеріалів доп. і повід. наук.-метод. конференції інституту. 28 лютого 1996р. м. Миколаїв. – Миколаїв, 1996. – С. 9-11.
98. З історії суспільного виховання в Україні (до 40-річчя шкіл-інтернатів) : зб. матеріалів доп. та повід. наук.-метод. конференції інституту, присвяченої 20-річчю історичного факультету. 16 травня. 1997. – Миколаїв, 1997. – С. 21-23.
99. Педагогіка спілкування у спадщині В.О. Сухомлинського // Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю : вчимося толерантності : зб. тез і анотованих матеріалів наук-практ. конференції, 25-26 вересня. 2014.р. – 2014. – С. 172.
100. Про сучасні принципи виховання / М. Поручиков, Ю.О. Грицай // Проблеми гуманізації навчально-виховного процесу : зб. матеріалів Всеукр. студент. наук.-практ. конференції. – Миколаїв, 2009. – Випуск 2. – С. 90-93.
101. Професійно-обумовлені вимоги до класного керівника : Проблеми, досвід підготовки студентів до виховної роботи у школі : матеріали конференції. – Миколаїв : МДПІ, 1995. – С. 7-8.
102. Проблеми дидактики вищої школи : зб. доп. та повід. наук.-метод. конференції інституту. 1996. Миколаїв / ред. В.Ф. Байдак, Я.І. Конотопенко, Ю.О. Грицай і інш. – Миколаїв, 1996. – 70с.
103. Центральна кафедра інституту // Тези доповідей та повідомлень науково-практичної конференції, присв'яченої 80-річчю Миколаївського педагогічного інституту : в 6-ти ч. – Миколаїв, 1994. – Ч.1. : Деякі сторінки історії МДПІ і перспективи його розвитку. – С. 26-29.

104. Школа України в роки Великої Вітчизняної війни // Збірник матеріалів та повідомлень Миколаївської обласної науково-практичної конференції, присвяченої 50-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні. – Миколаїв, 1995. – С. 82-83.

Окремо видані праці

105. Актуальні питання формування загальних учбових умінь та навичок школярів / О.М. Афанасьєва, Ю.О. Грицай, О.В. Білюк і інш. – Миколаїв. – 96с.
106. В нашій школі-інтернаті : З досвіду роботи Миколаївської школи-інтернату №1. / Ю.О. Грицай, В.К. Деміденко, С.М. Соколовський, А.А. Батюк і інш. – М.: Навчпедвидав, 1960. – 192с.
107. Два дня на переднем крае. – Николаев, 2008. – 20с.
108. Общественно-полезный производительный труд в школе-интернате. – Николаев, 1986.
109. Претворение педагогических идей В.А. Сухомлинского в трудовом воспитании школьников. – Николаев, 1988. – 43с.
110. Труд по самообслуживанию учащихся в школе и семье. – Николаев, 1986 – 96с.
111. Школьникам о основах учебного труда. / О.М. Афанасьев, Ю.О. Грицай, О.В. Білюк, Є.С. Задоя. – Миколаїв, 1992. – 72с.
112. Учебно-воспитательная работа кафедры. – Николаев, 1982. – 35с.

Видання за науковою редакцією Ю.О. Грицай

113. Збірник матеріалів : доповіді та матеріали науково-методичної конференції інституту «Проблеми, досвід підготовки студентів до виховної роботи у школі». 6 квітня. 1995р. / ред. І.І. Фельков, Ю.О. Грицай, Л.П. Сергієнко, і інш. – Миколаїв, 1995. – 135с.
114. Книга пам'яті / за. ред. В.Д. Будака, Ю.О. Грицай, С.М. Василенко і інш. – Миколаїв, 2017. – Ч. 1 – 86с.

115. Книга пам'яті / за ред. В.Д. Будає, Ю.О. Гриця, С.М. Василенко і інш. – Миколаїв, 2017. – Ч.2 – 80с.
116. Наукові записки кафедри педагогіки / за ред. Ю.О. Гриця. – Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2001. – Вип. 3. – 151с.
117. Наукові записки кафедри педагогіки / за заг. ред. Ю.О. Гриця. – Миколаїв: Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2003. – Вип. 4. – 116с.
118. Наукові записки кафедри педагогіки / за заг. ред. Ю.О. Гриця. – Миколаїв : Іліон, 2006. – Вип. 6 – 188с.
119. Общие основы педагогики : курс лекций / под ред. Ю.А. Гриця. – Николаев : НГПИ, 1992. – 102с.
120. Стельмах, Н.В. Рекомендації студентам по самостійному вивченню тем з педагогіки та основ педагогічної майстерності, які виносяться на позааудиторний час / Н.В. Стельмах, ред. Ю.О. Гриця. – Миколаїв : МДУ, 2004. – 70с.

Розділ 3. Література про Ю.О. Гриця, його творчий, педагогічний і науковий доробок

121. Боец, педагог и ученый Юрий Грицай / сост. И.М. Стариков. – Николаев : Илион, 2015. – 134с.
122. Грицай Юрий Александрович // Професори та доктори наук. 2002-2012. : біобібліографічний показник / упоряд. З.С. Дундук, С.С. Гордей, А.П. Баранова, В.Д. Вілкул. – Миколаїв, 2013. – Вип.1. – 218с. – (Сер.: Праці науковців МНУ ім. В.О. Сухомлинського) – С. 36-39.
123. Козлов, С. Юрий Грицай и его педагогика / С. Козлов // Вечерний Николаев. – 2012. – № 107. – С. 4.
124. Легендарное поколение фронтовиков. Грицай Юрий Александрович // Во имя жизни : фотоальбом. – Николаев : Атолл, 2004. – С. 32.
125. Павлік, І.С. Грицай Юрий Александрович / І.С. Павлік // Миколаївський державний університет. Історичний нарис 1913-2003. – Київ : Златограф-дизайн, 2003. – С. 132-133.

126. Пацула, В. Зустріч ветерана і педагога / В. Пацула // Відкритий урок. – 2010. – №30-31.(24 серпня).
Студенти інституту педагогічної освіти разом з кандидатом педагогічних наук доцентом Казанжи І.В., організували незабутню зустріч з ветераном війни професором Ю.О. Грицаєм.
127. Педагогічна поема (о Ю.А. Грицає) // Шануємо учителя свого: Освітнянські зірки Миколаївщини / автор-укладач Й. Струк, Л. Теслер. – Миколаїв – 2007. – С. 11-15.
128. Поротников, Н. Он был образцом для подражания / Н. Поротников // Южная правда. – 2017. – № 133. – С. 4.
129. Рассказы о Юрии Грицае // Вечерний Николаев. – 2015. – №83 (1 августа).
130. С юбилеем, ветеран (90 лет Юрию Грицаю) // Южная правда. – 2015. – №85 (4 августа).
131. Скрипник, С. Пам'ять повинна жити (Ю.О. Грицаєм) / С. Скрипник // Рідне Прибужжя. – 2004. – 20 травня.
132. Стариков, И. Как воспитывать патриотов (Грицаєм Ю.А.) / И. Стариков // Вечерний Николаев, 2015. – 30 мая.
133. Стариков, И. «Малая земля» – и материк педагогики Юрия Грицая / И. Стариков // Вечерний Николаев. – 2010. – 3 августа.
134. Стариков, И. Последний урок Юрия Грицая / И. Стариков // Южная правда. – 2017. – № 133.(25 ноября) – С. 4.
135. Стариков, И.М. Снайперская педагогика (Ю.А. Грицаєм) / И.М. Стариков // Вечерний Николаев. – 2004. – 8 января.
136. Струк, И. Война и мир профессора Юрия Грицая / И. Струк // Відкритий урок. – 2005. – № 24-25(26 серпня) – С. 12-13.
137. Струк, И. Его мужественная педагогика / И. Струк // Южная правда. – 2005. – 9 августа.
138. Струк, И. Юрий Грицаєм: жизнь прожить – не поле перейти / Струк И. // Южная правда. – 2017. – № 5. – С. 5.

- 139.** Ученый, Педагог, Человек (Ю.А. Грицай) // Южная правда. – 2017. – № 133 – (25 ноября) – С. 2.
- 140.** Юрий Александрович Грицай // Вечерний Николаев. – 2017. – № 132. – С. 4.
- 141.** Юрий Грицай : Жизнь прожить не поле перейти // Южная правда. – 2017. – 19 января.

**Матеріали до біографії
(витяги із публікацій в періодичній пресі, присв'ячені
Ю.О. Грицаю)**

Говорить о Юрии Александровиче Грицае и легко и сложно. Легко, потому что он – человек простой, доступный, много повидавший и охотно идущий на контакт. А сложно, что Юрий Александрович из разряда тех, о ком говорят – человек-легенда. Его личность настолько многогранна и заметна, что как бы ни старался полнее раскрыть ее, все равно останутся очень важные детали его жизни, поступки и черты характера там, в глубине его души. Он охотно встречается с нашей университетской аудиторией, со студентами и преподавателями, вспоминая главные вехи своей жизни, тесно связанные с историей педагогической науки на Николаевщине, развитием и становлением образовательной системы нашего города.

Мне посчастливилось достаточно долгое время работать с Юрием Александровичем Грицаем. Его жизнь – это судьба целого поколения людей, которые воевали, потом восстанавливали, строили, развивали.

Юрий Александрович Грицай прошел все ступени педагогической работы – учитель, директор школы, заведующий городского отделения образования. А потом – наш вуз, институтские будни, научно-преподавательская работа. Сейчас много сил и опыта отдает университетскому совету ветеранов, работая под девизом «Никто не забыт, ничто не забыто»

Юрий Александрович Грицай много сделал для воспитанников, вкладывая в них свою душу и жизненные приоритеты. Значит, заложенные зерна прорастут добром в каждом воспитаннике. Стоит жить когда видны результаты своего труда.

Валерий Будаков,
ректор ННУ имени В.А. Сухомлинского
профессор, академик АПН Украины

Учений, Педагог, Человек

За плечами Юрия Александровича Грицая – большая жизнь. Если коротко, то он – фронтовик и ветеран труда. Человек известный и заслуженный, на его парадном пиджаке уже не хватает места для высоких правительственных наград-боевых и грудных медалей и орденов. Их 40, в том числе два ордена Красной Звезды, Отечественной войны IV степени, Богдана Хмельницкого III степени, орден « Знак почета», медаль « За отвагу» – всего не перечесать. А если говорить о жизненном пути Юрия Александровича более предметно, то конечно же, одной публикацией не обойтись. Он из разряда людей, чья жизнь всегда была на виду, на службе любимому делу. Начинал школьным учителем, потом был директором разных учебных заведений, выводя их в разряд передовых, возглавлял городской отдел народного образования. Новый этап в его трудовой деятельности – научно-педагогическая работа в Николаевском пединституте (позже – университет им. В.А. Сухомлинского), защита диссертации, научные труды, обобщенные в учебных пособиях. Преподаватель, декан факультета, проректор по учебно-воспитательной работе, заведующий кафедрой педагогики... Много лет возглавлял университетский совет ветеранов.

Педагогика стала смыслом и главным делом в жизни Юрия Александровича Грицая. Он говорил, что работа помогает ему жить, быть в форме и все время «на бегу». С уважением вспоминал о своих корнях: к сожалению, его не обошла участь сына «врага народа». Отец его в 1939 г. был арестован с этой печальной формулировкой, хотя через пару лет статью поменяли на более мягкую – «злоупотребление служебным положением». Мамина судьба хоть и не из легких, но более удачна – прожила она 103 года.

...В Николаеве Юрий Александрович педагогическую деятельность начал в школе № 38, а потом принял под свое начало первую в городе школу-интернат №1. Важным моментом в учебно-воспитательном процессе в школе интернате было трудовое воспитание. Дети с первых дней сами учились выполнять какие-то технологические операции и получали за это деньги. У всех были трудовые книжки по типу сберегательных, на которых накапливались заработанные средства.

Шли годы, были и карьерная лестница, были любовь и уважение детворы и всех педагогов. В последние годы жизни Юрий Александрович возглавлял университетский совет ветеранов...

Юрий Грицай и его педагогика

Как – то уже в Николаеве, командир арtpолка спросил Грицай « Как называется начальник штаба в школе?» – «Завучем» – «Вот и иди туда завучем». Так и получилось. После увольнения в запас он работает завучем школы №26 и за короткое время зарекомендовал себя настолько незаурядной личностью, что руководство отправляло его только в школы – новостройки.

Именно он дал жизнь трем новым на тот момент учебным заведениям – сначала школе № 38 (сегодня это известный всем Муниципальный колледж), затем школе-интернату №1. (ныне Высшее училище физкультуры) и, наконец самой обычной средней школе № 10 на ЮТЗ.

Неудивительно, что с такой «боевой» педагогической и управленческой биографией Юрий Грицай в итоге был назначен заведующим Николаевским Горно. Здесь он понял что для успешного руководства образовательной отраслью полумиллионного города помимо большого практического опыта необходим и серьезный багаж теоретических знаний. Что вскоре и материализовалось в кандидатскую диссертацию, которую он защитил в Киеве.

В 1974 году теперь уже кандидат педагогических наук Юрий Грицай переходит на работу в Николаевский государственный педагогический институт. Здесь он был старшим преподавателем, заведующим кафедрой, а затем стал деканом факультета физического воспитания. Вместе со студентами строил спорткомплекс факультета непосредственно на территории института. Его подопечные стали кровельщиками, каменщиками, сантехниками, штукатурами. Они учились три дня в неделю, причем каждый день пар было больше, чтобы не сорвать учебный процесс, а потом еще три дня работал на строительстве, получая в итоге и стипендию и зарплату.

Став проректором по научной работе, Юрий Александрович постарался сформировать коллектив талантливых единомышленников, которые знают и ценят свое дело, работают на перспективу.

Станислав Козлов

Как воспитывать патриотов

На протяжении многих лет совет ветеранов вуза возглавляет профессор, участник боевых действий, полковник в отставке Юрий Александрович Грицай. Под его руководством и при постоянной поддержке ректората, говоря военной терминологией, совет ветеранов стал идеологическим и организационным штабом по проведению военно-патриотического воспитания студентов и сотрудников вуза. Сама биография и весь жизненный путь его председателя являются убедительным свидетельством неразрывной связи слова и дела

Юрий Грицай боевую деятельность по защите Родины начал юношей в 1943 году. Став морским пехотинцем-снайпером, он принимал активное участие в десанте под Новороссийском и героических боях за «Малую землю». В годы войны прошел путь от рядового солдата до капитана, за проявленное мужество отмечен боевыми наградами. Поэтому когда по торжественным датам он выступает с воспоминаниями и рассказывает о необходимости быть готовым к защите Отчизны, студенты слушают его с особым вниманием. А по уважительной тишине отчетливо понимается, что слова педагога затрагивают их душу. И не случайно. Ведь после войны Юрий Александрович окончил Одесский госуниверситет, став педагогом. Вот как накапливал он своей педагогический опыт : директор школы, заведующий городским отделом народного образования, преподаватель кафедры педагогики, а затем и декан факультета физического воспитания Николаевского пединститута. Под его руководством в институте создается кафедра педагогики и психологии. Он – автор многочисленных монографий и учебных пособий по методике обучения и воспитания. За ратные и трудовые успехи Юрий Грицай отмечен тридцатью государственными орденами и наградами.

Тесная связь слова и дела отражается в педагогическом опыте работы совета ветеранов вуза. Он функционирует более двадцати лет и объединяет свыше 250 человек-участников боевых действий, детей войны, не только работающих в университете, но и пенсионеров, с которыми совет поддерживает тесную связь.

Илья Стариков
профессор ННУ им. В.А. Сухомлинского

Пам'ять повинна жити

Спочатку у військовому духовому оркестрі, а потім зі снайперською гвинтівкою крокував дорогами війни. Коли вперше взяв до рук гвинтівку – не знав її особливостей, стріляв не заплющуючи очі. Стріляв влучно, тому і потрапив до навчально-снайперського батальйону.

Доля солдата склалася так, що він у складі 83-ї бригади морської піхоти висадився з десантом на Малу Землю під Новоросійськом. Тут почалися запеклі бої. Фашисти перебували поряд. Можна було чути їх мову, гру губної гармошки. Бійці щохвилини дивилися смерті у вічі, відчували її холодний подих. З сотні бійців роти, в якій воював Ю.О. Грицай, залишились живими лише четверо. Саме за участь в обороні Новоросійська вісімнадцятирічного хлопця було нагороджено двома орденами Червоної зірки та медаллю «За відвагу»

Йому було вісімнадцять, коли він закінчив Ленінградське двічі Червонопрапорне військово-політичне училище імені Ф. Енгельса. Закінчив його за шість місяців, отримавши звання молодшого лейтенанта і 10 днів відпустки додому. А яке ж це було щастя побачити живими маму і сестричку! І знову тяжкі дороги війни в складі своєї бригади.

День перемоги Юрій Олександрович зустрів на кордоні Югославії і Угорщини. Радянські війська швидко звільняли міста на Дунаї.

Закінчилася війна, стала країна до мирної праці. Розумний, кмітливий, оптимістичний юнак начебто і не був на війні: з невичерпною енергією знову йде до бою, але, на щастя, до мирного...

Світлана Скрипник
журналіст газети «Рідне Прибужжя»

Война и мир профессора Юрия Грицяя

Юрий Александрович создал собственной жизнью, может быть, единственное в своем роде направление – снайперской педагогики. Ее составляющие-война и мир. Ее составляющие-позиция полного отсутствия патетики, пафоса с неременным жизненным присутствием этих же романтических качеств. Ее составляющие- в университете, где он сейчас работает, – воспитание смены учителей, обладающих качествами своего наставника: мужеством, творческим отношением, внутренней дисциплиной, необыкновенной организованностью. Ее составляющие – постоянно действующая и развивающаяся психолого-педагогическая лаборатория, как научить и воспитывать детей. Ее составляющие – нестандартный подход к решению научных педагогических проблем, широта мышления и в то же время конкретность

Педагог с большой буквы, прекрасный семьянин, отец, дедушка, Юрий Александрович и сегодня полон творческих сил и замыслов.

Судьба оказалась щедрой к бывшему снайперу. Она, несмотря на трудные вехи в жизни, дала ему возможность заниматься любимой работой, воплотить свои идеи в педагогике, создать неповторимую душевную ауру в обществе, где все его уважают и любят...

Иосиф Струк
член Национального союза журналистов Украины

Снайперская педагогика

По приезду в Николаев молодого выпускника вуза, учитывая имевшийся у него командирский опыт, сразу бросают на передний край педагогического фронта. Его назначают директором 36-ой городской школы. Школы, которая после войны осталась без крыши, пола и окон. Все это, как и формирование педагогического коллектива, теперь ложилось на плечи Юрия Грицаца. Что из этого получилось, можно судить по такому факту. В ноябре 1997 года первые выпускники этой школы отмечали сороколетний юбилей ее окончания. Вот фрагмент выписки из поздравления, которое они направили своему бывшему директору.

Дорогой Юрий Александрович! Благодаря Вашей фантазии у нас была очень интересная жизнь. Мы никогда не забудем с какой радостью и интересом работали в наших классных театрах, готовясь к празднику «За честь школы» А как мы любили Ваши уроки истории! На них Вы учили не только любить Родину но быть настоящими людьми во всех отношениях. В Вас были влюблены все девченки! И как мы плакали, когда Вас перевели на другую работу»...

А новая должность – опять педагогическая целина. Его назначают директором вновь создаваемой первой в городе школы-интерната. Затем, когда начался в стране педагогический эксперимент по организации школ с продленным днем обучения, Юрию Грицацу поручают руководство средней школой №10. И не случайно в городе уже знали, что в школах, где директорствовал Грицац, всегда – образцовый порядок и дисциплина.

Но для меня, как психолога, важнее другой критерий результативности педагога. Это его воспитанники. Чтобы не утомлять читателей длинным списком фамилий прекрасных специалистов, хорошо знакомых николаевцам, которые, как я узнал, считают Юрия Александровича своим учителем, приведу только одну – ректор УГМТУ, профессор Георгий Романовский.

Сообща подсчитываем, что за годы директорства Грицаца в трех николаевских школах их успели закончить более пяти тысяч ребят. Среди них были и трудновоспитуемые, и те, кто имел ни один привод в милицию. Ведь многих присылали в его школы на «исправление». И никому из «трудных» тут не дали свалиться в пропасть.

Если смотреть с этих позиций (Ю.А. Грицац неожиданно возвращается к началу нашего разговора), – то, действительно, педагог чем-то похож на снайпера. Он тоже прицельно уничтожает зло, которое живет в обществе... При этом, как и снайперу, ему нельзя ошибаться.

Илья Стариков
профессор ННУ им. В. А. Сухомлинского

Життєпис у світлинах

Ю.О. Грицай з викладачами-ветеранами МНУ імені В.О. Сухомлинського (2004 р.)

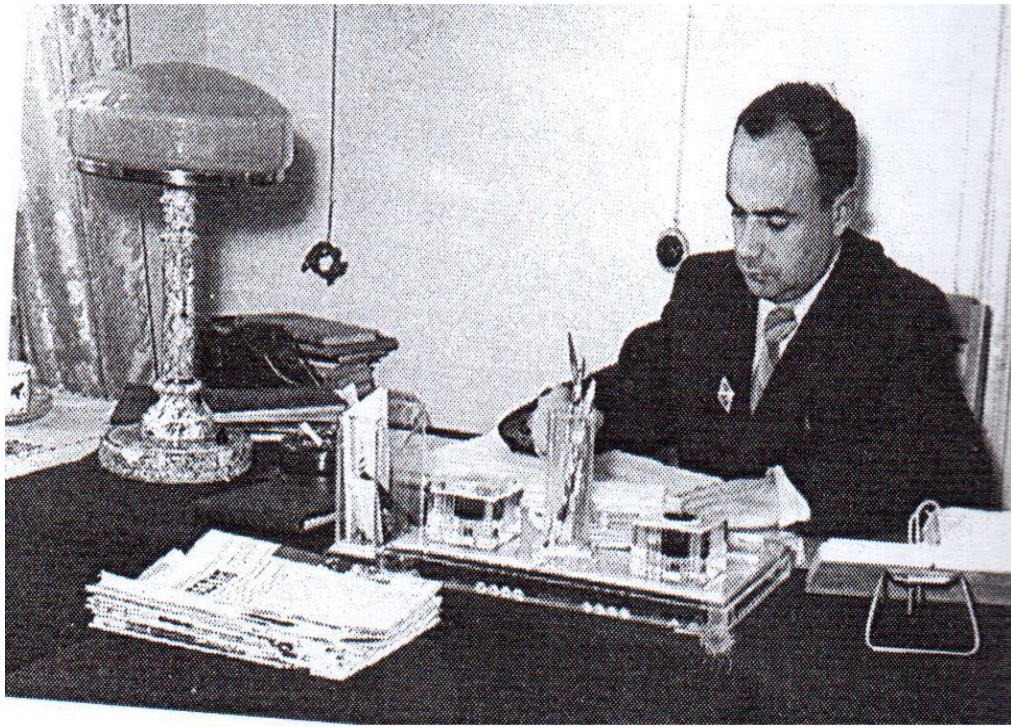
Засідання Ради ветеранів МНУ імені Ю.О. Грицая

**Засідання кафедри педагогіки і психології
(завідуючий кафедри Ю.О. Грицай) (1998р.)**

Ю.О. Грицай зі студентами військової кафедри

директор СШ № 38. (1956р.)

**У військовому училищі
(Ю. О. Грицай зліва 1944р.)**

Участь Ю.О. Грицяя в міжнародних, всеукраїнських і обласних конференціях, семінарах, круглих столах

1. Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: культурологічні виміри шкільної й педагогічної освіти : XIII Всеукраїнські педагогічні читання (м. Переяслав-Хмельницький, 2006 р.)
2. Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховання громадянина : XIV Всеукраїнські педагогічні читання (м. Слов'янськ, 2007 р.)
3. Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: ідеї, пошуки, перспективи : XV Всеукраїнські педагогічні читання (м. Кіровоград, 2008 р.)
4. Василь Сухомлинський і сучасність : особистість у навколишньому середовищі : Всеукраїнські педагогічні читання (м. Миколаїв, 2004 р.)
5. Використання ідей В.О. Сухомлинського про трудове виховання школярів в процесі роботи зі студентами педагогічного вузу: Регіональна науково-практична конференція (м. Одеса, 1998 р.)
6. Виховна система загальноосвітніх шкіл-інтернатів : нові підходи і технології : науково-практична конференція (м. Миколаїв, 2001 р.)
7. Взаємодія сім'ї і школи в контексті педагогічних ідей Василя Олександровича Сухомлинського: XI Всеукраїнські педагогічні читання (м. Миколаїв, 2004 р.)
8. Всесоюзна науково-практична конференція, присв'ячена 100-річчю Л.С. Макаренка (м. Полтава, 1988 р.)
9. Всеукраїнський семінар завідуючих кафедрами педагогіки (м. Київ, 2002 р.)
10. Всесоюзний науковий семінар з проблем естетичного розвитку особистості (м. Київ, 1989 р.)
11. История вооруженных сил Украины и проблемы военно-патриотического воспитания студентов и школьников: международная конференция (г. Николаев, 2009, 2012 г.)
12. Конференція вчителів шкіл м. Николаєва (м. Миколаїв, 2004 р.)
13. Науково-методична конференція (м. Миколаїв)
14. Міжобласна науково-практична конференція з проблем трудового виховання (м. Миколаїв, 1987, 1990 рр.)
15. Науково-практична конференція, присв'ячена 70-річчю з дня народження В.О. Сухомлинського (м. Кіровоград, 1988 р.)
16. Науково-практична конференція, присв'ячена 50-й річниці Перемоги у в Великій Вітчизняній війні (м. Миколаїв, 1995 р.)
17. Науково-практична конференція присв'ячена 80-річчю Миколаївського педагогічного інституту (м. Миколаїв, 1994 р.)
18. Обласна науково-практична конференція, присвячена 50-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні. (м. Миколаїв 1995 р.)
19. Організація навчально-виробничої праці у школі : Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Миколаїв, 1991 р.)

20. Педагогіка Василя Сухомлинського в діалозі з сучасністю : X Всеукраїнські педагогічні читання (м. Кіровоград, 2003 р.)
21. Проблеми дидактики вищої школи : науково-практична конференція (м. Миколаїв, 1996 р.)
22. Проблеми оптимізації управління і керівництва сучасною школою Всеукраїнська конференція (м. Кіровоград, 1997р.; м. Суми, 1998; Херсон, 1998, Крим 1999 р.)
23. Система і методика викладання педагогічних дисциплін у вузі (м. Миколаїв, 1998 р.)
24. В.О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю: проблеми свободи і відповідальності у вихованні особистості : XII Всеукраїнські педагогічні читання (м. Полтава, 2005 р.)
25. Трудове виховання учнів у сучасній школі : науково-практична конференція (м. Миколаїв, 1998 р.)

Абетковий покажчик назв творів Ю.О. Гриця

А

Актуальні питання дальшого розвитку шкіл нового типу **46**

Актуальні питання формування загальних учбових умінь та навичок школярів **105**

Б

Батьківські комітети – організатори громадськості в вихованні учнів **47**

В

В ім'я життя **1**

В нашій школі-інтернаті **106**

В помом першокурснику **22**

Взаємодія сім'ї і школи в контексті педагогічних ідей Василя Олександровича

Сухомлинського **48**

Використання здоров'язберігаючих технологій в навчальній діяльності школярів **4**

Використання педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського в системі загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя **49**

Вопросы воспитательной работы **51**

Воспитательное значение сельскохозяйственного труда учащихся **50**

Впровадження здоров'язберігаючих технологій у навчальну сферу вищих навчальних закладів **52**

Д

Два дня на переднем крає **107**

Девіантна поведінка дітей і підлітків **5**

Деякі питання виховної роботи **53**

Деякі питання дошкільної корекційної педагогіки **54**

До питання про взаємовідносини вихователя і вихованців школи-інтернату **55**

До питання про оцінювання вузівської лекції **97**

Е

Екологія людини та навколишнього середовища **6**

Екологія людини та навколишнього середовища у працях В.О. Сухомлинського **56**

З

З біографії факультету **96**

З досвіду керівництва навчально-виховною роботою в школі-інтернаті **57**

З історії розвитку кафедр педагогіки та психології **58**

З історії суспільного виховання в Україні (до 40-річчя шкіл-інтернатів) **98**

Загальні основи педагогіки **7**

І

Ідеї батьківської педагогіки в творчому доробку В.О. Сухомлинського **59**

К

- Классному руководителю о работе с родителями **23**
Контроль на факультете и кафедре: инструктивно-методические материалы для деканов и заведующих кафедрами НГПИ. **24**
Курсовая работа по педагогике **25, 26**

Л

- Лекції з педагогіки вищої школи **8**
Лекція у ВНЗ очима студентів, вимоги до неї **60**

М

- Методика воспитательной работы : методические рекомендации к лекциям, практическим занятиям, индивидуальной самостоятельной работе дневной и заочной форм обучения **27**
Методические рекомендации и указания студентам-заочникам по выполнению контрольных работ курса педагогики **28**
Методические рекомендации к практическим занятиям факультатива «Будущий учитель» (Четвертый год обучения) **29**
Методические рекомендации по учебно-воспитательной работе **30**
Методические рекомендации студентам по изучению курса «Введение в педагогику» **31**
МДУ і Сухомлинський **61**

Н

- Народна мудрість вчить, як на світі жить **9**
Народна педагогіка і виховання молоді **62**
Наука, майстерність, мистецтво управління (з погляду В.О. Сухомлинського) **63**
Научитесь работать и уважать труд **64**
Нравственное просвещение школьников : методические рекомендации по подготовке и проведению этических бесед, читательских конференций и диспутов. **32**

О

- О формировании навыков самообслуживания : Из опыта совместной работы школы с продленным днем и родителей учащихся **65**
Общественно-полезный производительный труд в школе-интернате **108**
Общие основы педагогики **10**
Освіта. Школа. Вчитель **11**
Основы педагогического мастерства : Тематические планы и программы спецкурса **33**

П

- Памятка студенту Николаевского государственного педагогического института им. В.Г. Белинского **34**
Педагогіка. : курс лекцій **12**
Педагогіка спілкування у спадщині В.О. Сухомлинського **99**
Педагогическая практика студентов в пионерских лагерях.(инструктивно-методические и практические материалы студенту-практиканту) **35**
Педагогическая практика студентов предвыпускных и выпускных курсов Николаевского педагогического института им В.Г. Белинского **36**
Педагогічна практика студентів : програма та методичні вказівки **37**

Педагогическая практика студентов факультета физического воспитания. Спец. №2115.
«Начальное военное обучение и физическое воспитание» **38**

Педагогічні основи здоров'язберігаючого навчального процесу школярів **13**

Педагогіка спілкування у спадщині В.О. Сухомлинського **66**

Педагогічний аналіз – основа наукового управління школою **67**

Питання адаптації випускників педагогічного вузу **68**

Питання інтенсифікації учбового процесу **69**

Питання організації роботи педагогічних колективів **70**

Питання фізичного розвитку школярів в педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського **71**

Питання школознавства **14, 15**

Подолання девіантної поведінки школярів спільними зусиллями школи і сім'ї **72**

Подолання та попередження педагогічної труднощі школярів **73**

"Працюю в школі, до краю завантажений". Листи В.О. Сухомлинського до Миколаївського педінституту **74**

Претворение педагогических идей В.А. Сухомлинского в трудовом воспитании школьников **109**

Про колегу **76**

Про проблему важких школярів та умови роботи з ними **75**

Про сучасні принципи виховання **77, 100**

Проблеми дидактики вищої школи **102**

Проблеми організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах з урахуванням технологій здоров'язбережування **78**

Программа и методические рекомендации организации педагогической практики студентов 2 курсов **39**

Программы лабораторно-практических занятий по курсу «Дидактика» для студентов педагогического факультета **40**

Професійно-обумовлені вимоги до класного керівника **101**

Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання **16**

Р

Результаты и проблемы (О совершенствовании подготовки учащихся к труду в школах г. Николаева) **79**

Рекомендації студентам по самостійному вивченню тем з педагогіки та основ педагогічної майстерності, які виносяться на позааудиторний час **41**

Родительский комитет в школе **80**

Руководство учебно-воспитательной работой школы-интернат **81**

С

Сельскохозяйственный труд городских школьников **83**

Сельскохозяйственный труд подростков **84**

Сельскохозяйственный труд школьников **82**

Сім'я – першооснова виховної системи В.О. Сухомлинського **85**

Спільними зусиллями **86**

В.О. Сухомлинський: діалог із сучасністю **2**

В.О. Сухомлинський: єдність сім'ї і школи – запорука ефективного навчання **87**

В.О. Сухомлинський про роль учителя у формуванні відповідальності школярів в умовах свободи вибору **89**

В.О. Сухомлинський про формування здоров'язберігаючого освітнього процесу **3**

В.О.Сухомлинський – учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни **88**

Т

- Теоретичні та методичні основи шкільного виховання у педагогічному процесі **17**
Теорія і методика виховання **20**
Теорія навчання (дидактика) : курс лекцій і семінарські заняття **18**
Теорія та практика управління сучасною школою **19, 21**
Техническое творчество школьников **90**
Труд по самообслуживанию учащихся в школе и семье **42, 110**
Трудовая подготовка школьников в свете требований рынка **91**

У

- У навчально-виховному закладі нового типу. Миколаївська школа-інтернат **92**
Учебный труд школьников **43, 93,**
Учебно-воспитательная работа кафедры **112**

Ф

- Фізичне виховання школярів та його направленість на формування здорового способу життя у педагогічному доробку В.О. Сухомлинського **94**

Ц

- Центральна кафедра інституту **103**

Ш

- Школа, семья, труд : методические рекомендации по вопросам трудового воспитания учащихся на примерах опыта работы коллективов школ г. Николаева и области. **44**
Школа України в роки Великої Вітчизняної війни **104**
Школьникам о основах учебного труда. **111**
Школьные традиции и перспективы **95**
Шляхи адаптації першокурсників до студентського колективу : пам'ятка студента Миколаївського державного університету **45**

Предметний покажчик

	А
Адаптація першокурсника 22, 45, 68	
	Б
Батьківські комітети 47, 80	
	В.
Виховна робота 17, 20, 27, 51, 53, 77, 78 ,100	
	Д
Дидактика вищої школи 97, 102	
Девіантна поведінка 5, 72, 73, 75	
	Е
Екологія людини 6, 56	
	З
Здоров'язберігаючі технології 2, 4, 13, 52,78	
	К
Класний керівник 23, 101	
Корекційна педагогіка 54	
Кафедра педагогіки 24, 58, 103, 112, 117	
Курсова робота 25, 26	
	М
Методика виховної роботи 20, 27	
Методичні рекомендації 28, 29, 30, 31, 41, 43	
Моральне виховання 32	
	Н
Народознавство 9	
Народна педагогіка 62	
	О
Основи педагогічної майстерності викладача 16, 33, 120	
	П
Педагогіка 7, 8, 10, 12, 31, 119	
Педагогіка спілкування 66,	
Педагогічна практика 35, 36, 37, 38, 39	
Педагогічний аналіз 61	

С

Сільськогосподарська праця **50, 82, 83, 84**

Сухомлинський В.О **3, 48, 49, 59, 61, 63, 66, 74, 87, 88, 89, 99, 109**

Т

Теорія навчання **18**

Технічна творчість школярів **90**

Трудове виховання **64, 65, 79, 91, 108, 109, 110,**

У

Управління школою **19,21, 57, 63,**

Учбовий процес **69**

Ф

Фізичне виховання **71, 94**

Ш

Школа **11, 44, 46, 104**

Школознавство **14, 15**

Школа-інтернат **81, 92, 106**

Шкільні традиції **95**

Юрій Олександрович Грицай

біобібліографічний покажчик

Упорядник:

Гордей С.С., завідувач інформаційно-бібліографічного відділу Наукової
Бібліотеки МНУ імені В.О. Сухомлинського

Науковий редактор:

Мельнікова Н.Є., директор Наукової бібліотеки
МНУ імені В.О. Сухомлинського

Технічний редактор:

Кафтан Н.В., бібліотекар Наукової бібліотеки МНУ імені В.О. Сухомлинського